

Patriottische burgergezangen

bron

Patriottische burgergezangen. Z.p., ca. 1785

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/_pat004patr01_01/colofon.php

© 2011 dbnl

Patriottische burgergezangen.

Lof der vryheid.

Wyze: *Laat ons saam' als Vrienden leeven.*

1.

Vryheid, waar vermaak der Menschen,
 Waard dat men U eere en dien',
Dierbaar Voorwerp onzer Wenschen!
 Zou men U mishandeld zien
Door een reeks van laage Zielen,
Die voor Dwang als Slaaven knielen?

Neen, ô Vryheid! Levenszoet!
 Levenszoet!
 Dat gedooft geen Burgermoed.

2.

Ziet ge uw luister snood belaagen,
 Burgerwapens zyn 't alleen,
 Die uw hoogen Zetel schraagen,
 Monsters dryven voor zich heen;
 Daar Verraad en Baatzucht zinken,
 Als zy hun in de oogen blinken.
 Eedle Vryheid! Levenszoet!
 Levenszoet!
 Heersch en praal door Burgermoed.

3.

Roem van Bato's laate Neeven!
 Gy, onschatbre Vryheid! Gy,
 Die den doodsteek hebt gegeven
 Aan Geweetens-dwinglandy,
 Toen Poilips u zocht te moorden,
 Door zyn Vuur, zyn Staal, zyn Koorden.
 Lieve Vryheid! Levenszoet!
 Levenszoet!
 Kweek ook nu den Burgermoed.

4.

Laat de slaassche Vleizucht woelen,
 Kruipen voor den Dwang in 't stof;
 Wy, die steeds uw' invlòed voelen,
 Zingen uw verdienden lof.
 Wy zyn vaardig, voor uw Wetten
 Goed en Leven op te zetten.
 Dit, ô Vryheid! Levenszoet!
 Levenszoet!
 Dit eischt waare Burgermoed.

5.

Brak men 't yzren Juk van *Spanje*,
 Zwoer men 't Dwangvermogen af:
 Wy dan willen, dat *Oranje*
 Thans niet weêr gryp' naar den Staf,
 Die ge, ô Vryheid! hebt in handen,
 Daar wy Goed en Bloed verpanden
 Voor uw heil, ô Levenszoet!
 Levenszoet!
 Tot een blyk van Burgermoed.

6.

Wy, die 't Hoogste Weezen eeren,
 Hemeltelg! in U alleen,

Daar we U trouw en hulde zweeren,
Vloeken de onrechtvaardigheên;
Leggen Oproerzucht aan banden,
Met de Wapens in de handen;
Lieve Vryheid! Levenszoet!
Levenszoet!
Staaft en steun den Burgermoed.

7.

Eendragt, Trouw en bly Genoegen,
Met oprechte Deugd verzeld,
Die zich aan uw zyde voegen,
Zwigten nimmer voor geweld.
Blyf tot 's Aardryks laatste Jaaren,
Priesterin van onze Altaaren,
Dierbre Vryheid! Levenszoet!
Levenszoet!
Ondersteund door Burgermoed.

Lof des wapenhandels. Aan het Volk van Nederland.

Wyze: Schoon dat ik onder 't groen.

1.

De zucht voor Vryheid, Rust
En Eendragt, 's Volks vermogen,
Moet nooit of ooit gedoogen,
Dat aller Braaven lust
Door slaafschheid word' gebluscht.
Men legg' den Dwang aan banden
Met Wapens in de handen:
Zo styft men Stad en Staat;
Zo moet de Aristokraat

Voor 't Volksvermogen zwigten;
 Zo volgt men Burgerpligten;
 Zo bant men Muiltary,
 Die vuige Volksharpy.

2.

Uw moed behou' zyn peil,
 ô Burgers aller Steden
 Van Neêrland! daar gy heden
 Zoudt leeven zonder heil,
 Had gy uw Vryheid veil
 Voor snood bedrog en laagen,
 Gesmeed om U te plaagen,
 Terwyl een vreemd gebroed
 Verteert uw zweet en bloed;
 Dat toelegt op verraaden
 Door schandlyke euveldaaden,
 En buitenlandsch geweld,
 Op Zee, gelyk te Veld'.

3.

Hebt ge een Publicola
 Verlooren in CAPELLEN,
 Die Vryheid dorst herstellen,
 Ofschoon met eigen schaê;

Volgt steeds zyn voorgang na,
 En wilt uw Wapens keeren,
 Als Hy U kwam te leeren,
 Op dat Vyandlyk rot,
 Dat met uw rechten spot.
 Zyn daaden, 't merk der Vroomen,
 Doen hem den Lof bekoomen,
 Die 's Dwinglands laffe Stoet
 Voor eeuwig missen moet.

4.

Thans schrikt de Dwinglandy
 Op 't glinstren der Geweeren,
 Die Burgers vlug handteeren;
 Dit zet hun, ry aan ry,
 Ontzag en luister by.
 Dus eeren zy hun Rechten,
 Ja zyn in staat te vechten
 Voor hun behoudenis
 En 't geen hun dierbaarst is;
 Voor 't veilig saamenwoonen,
 Als Bato's Vrye Zoonen;
 Voor 't algemeen belang,
 En tegen Zielendwang.

5.

Volgt dan der Vaadren spoor,
Grootmoedige Bataaven!
De Wapens voegen Braaven:
Behandelt ze als 't behoor',
En staat 's Lands welzyn voor;
Wilt snooden Twist verbannen;
Eerbiedigt achtbre Mannen,
Die zelfs de Burgerwet
Handhaven zonder smet.
Maar toont aan Jaage Zielen,
Die slaafsch voor Dwangzucht knielen,
Dat hun vervloekt besluit
Op Burger-Wapens stuit.

Opwekking der Nederlandsche Jeugd, tot de beoefening der Wapenen.

Wyze: *Wat is het schoon het menschdom te verpligten.*

1.

Niets is zo fraai om zich te doen beminnen,
Dan een gedrag dat roem bedoelt.
Dat doet de Jeugd elks gunsten winnen,
Daar zy niet woest, niet toomloos woelt.
Leer, Jonglinschap! dan, tot uw eer, } *bis.*
Leer vroeg 't behandlen van 't Geweer.} *bis.*

2.

Vestigt uw oog op 't voorbeeld uwer Vaadren,
 Wydt uwen pligt aan 't Vaderland;
 Opdat, wanneer het rampen naadren
 Gy meê de Wapens neemt ter hand.
 Leer, Jonglingschap! dan, tot uw eer, } *bis*.
 Leer vroeg't behandlen van 't Geweer. } *bis*.

3.

Dus wordt gy nutte en braave Medeleden
 Van 's Volks verbonden Maatschappy;
 Dus doet gy hulde aan goede zeden;
 Dus zet ge uw gaven luister by.
 Leer, Jonglingschap! dan, tot uw eer, } *bis*.
 Leer vroeg 't behandlen van 't Geweer. } *bis*.

4.

Welk eenen glans en luister, wakkre Knaapen!
 Geeft het u niet als ge u verthoont
 Met welgepast Geweer en Wapen,

Zo word uw moed met Lof gekroond.
 Leer, Jonglinschap! dan, tot uw eer, } *bis*.
 Leer vroeg 't behandlen van 't Geweer. } *bis*.

5.

Ver van uw zucht tot nutte kundigheden
 Te dooven, wordt zy opgewekt
 Door 't welgebruiken uwer Leden,
 Waartoe de Wapenoefning strekt.
 Leer, Jonglinschap! dan, tot uw eer, } *bis*.
 Leer vroeg 't behandlen van 't Geweer. } *bis*.

6.

Zoudt gy wel een uitspanning kunnen vinden,
 Beter dan deeze, in een ledig uur,
 Die tot uw pligt u kan verbinden,
 En u vermaak geeft op den duur?
 Leer, Jonglinschap! dan tot uw eer, } *bis*.
 Leer vroeg 't behandlen van 't Geweer. } *bis*.

7.

Zo moogt gy't heil des Vaderlands beminnen,
Zo vest ge op Vryheids eedle Wet,
Uw hart, uw moed, verstand en zinnen,
In weetlust noch beroep belet.
Leer, Jonglingschap! dan, tot uw eer, } *bis*.
Leer vroeg 't behandlen van 't Geweer. } *bis*.

Aanmarsch.*Vrye Wyze.*

Verscheenen in het vol Geweer,
Zo treden wy met eer',
Als Burgers, bly,
Vernoegd en vry,
Naar 't Veld, dat ons ter oefning zy.
En onze Hopman gaat ons voor,
Gaat voor, gaat voor,
Wy volgen op zyn spoor,
Zyn spoor, zyn spoor,
En geeven zyn bevel gehoor.

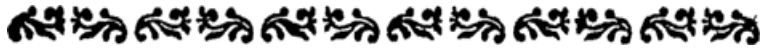

Afmarsch.*Vrye Wyze.*

Wy hebben onzen pligt
Weêr deezen dag verricht,
In Burger-Wapenoefening.
Waartoe de lust ons steeds beving.
Ons Buskruit is verschooten;
Al de Patroonen zyn uit de tas.
Straks gaan wy heenen, wel op zyn pas,
Elk daar hy hoort,
Elk daar hy hoort,
Als vreedzaame Wachtgenooten.

**Samenspraak tusschen Teunis en Kniertje, een duivendrechtsche
boer en boerin,
Over de Exercitie der Amsterdamsche Schutteren op het Drilveld.**

Wyze: Hoor, Annaatje! 'k zal verhaalen.

TEUNIS.

Kniertje! jae, jy zoudt wel kyven,
Dat ik zo laet kom van Steê;
Maer ik zel je gaen beschryven,
Wat ik daer zo lang in deê.
'k Heb 'er zo veel fraeis ezien!
Meer dan ik je kan bediên.

KNIERTJE.

Jae ik loof het zel wat weezen;
 Meuglyk zat je in kit of kroeg,
 En je laet me in duizend vreezen.
 Wangt ik wachtte je al hiel vroeg.
 Maer wat fraeis heb jy ezien?
 Wil m'er dan wat van bediën.

TEUNIS.

Juist op weg om thuis te keeren,
 Trok ien Burger-Kompeny
 Mit heur Hopman, en meer Heeren
 Die heur leidden, my voorby.
 Kniertje, 't was zo fraei te zien!
 Meer dan ik je kan bediën.

'k Zag ien zyden Vaendel draegen,
 ô Zo mooi, ik weet niet hoe!
 'k Luisterde mit groot behaegen,
 Naer Muizyk en Tromslag toe.
 't Was, ô Kniertje! fraei te zien,
 Meer dan ik je kan bediën,

Ver de meeste Burgers praelden,
 Boven blaeuw en onder zwart,
 Daer de riemen wit op straelden;
 Zo trok men langs de Ossenmart,
 Naer het Drilveld; daer 'k ging zien
 Meer dan ik je kan bediën.

KNIERTJE.

Gingen toen die Burgers drillen
 Op dat Veld? hoe was het dan?
 'k Had het ook wel kyken willen.
 Zeg my nu daer slechts wat van?
 Want je hebt het toch ezien.
 Wil het my dan ook bediën.

TEUNIS.

'k Weet het zo niet uit te leggen:
 't Was in 't eerste: *Prissenteer!*
 (Kon ik 't maer ter deege zeggen:)
Hoog! op Schouder! en nog meêr.
 ô Dat ik 'er heb ezien,
 Kan ik je alles niet bediën.

Links en Rechts was 't menigmaelen;
 Dan iens langzaem, dan weêr rasch,
 't Ging warentig zonder dwaelen;
 't Scheen bynae of 't heksen was.
 Kniertje! had jy 't zelf ezien,
 'k Had je minder te bediën.

'k Hoorde van *Plet ons formeeren*
 Men riep: *Vaerdig, val! an! vuur!*
Plet ons, dacht ik, dat zou deeren:
 Aenstonds schoot men op den duur!
 'k Wierd wat bang; maer 'k wou toch zien.
 Kon ik je alles maer bediën!

Van een *generaele Sarsie*
 Sprak men ook. Ik dacht: waerheen?
 Kiest men dan Radys voor Sparsie?
 Zal zich elk in Sarfie kleên?
 Maer 'k had mis. Ik kwam te zien,
 Wat die *Sarsie* moest bediën.

Zou ik je ook nog meer vertellen
Wat het *Rottenvuur* beduidt,
'k Zou misschien u maer ontstellen;
Doch men schiet slechts met los kruit.
ô Je moet het mit me zien,
Als de Tyd het ons zal biên.

Op het te voorschyn brengen der acte van consulentschap, tusschen den hertog veldmaarschalk en den prins erfstadhouder.

Wyze: *Filis vol aanminnigheden.*

1.

Eindlyk praalt uw dierbre luister,
Hemel-Waarheid, met ontzag,
Eindlyk sleept ge aan boei en kluister
't Snood verraad in heldren dag.
Eindlyk wordt Bedrog en Logen,
Door uw onweêrstaanbre hand,
Uit hun moordhol voortgetoogen,
En vertoond aan 't Vaderland.

2.

Ruk die Monsters, waarde Moeder
Van de nooit bevleete Deugd?
Voor den Troon van uwen Broeder
't Heilig Recht, der Volken vreugd.
Dat zy daar dit Vonnis hooren;
Dat de Vryheid, tot hun straf,
Hen weêr doe in d'Afgrond smooren,
Die hun 't helsche weezen gaf.

3.

Juicht dan, juicht, ô vrye Volken!
Vloekt den Stoet die u bedroog;
Waarheid, schoon wel eens met Wolken
Dik beneveld, heerscht om hoog,
Zy kon u verlossing zenden;
Toonende a het Vloekverbond,
Dat uw Majesteit dorst schenden,
Vryheid naar het leven stond.

4.

Zy toont u de list en laagen
Van een trotschen Vreemdeling,
Om als slaaven u te plaagen,
Daar hy steunde op zynen kling,

Hem als Veldmaarschalk gegeven,
 Toen by hulde en trouw aan 't Land
 Zwoer en schuldig was op 't Leven.
 Maar zyn Eed noch Plicht hield stand.

5.

Wydt der Godheid Glori-klanken,
 Om 't ontdekken van 't Verraad;
 Wilt der Braaven toezigt danken,
 In het stuiten van al 't kwaad
 Dat die vreemde Trouwverbreeker
 U voorlang berokkend heeft,
 En voldoet den hoogsten Wreeker,
 Die U 't Zwaard in handen geeft.

**Vreugde zang, op het demitteeren van den grooten Staatsmisdaadigen
hertog Louis van Brunswyk-Wolffenbittel.**

Wyze: *Wat heeft het Geld vermogen.*

1.

Wat vreugd, ô Patriotten!
Gy raakt een Vyand kwyt,
Die met uw magt dorst spotten,
Uw heil steeds heeft benyd;
U door zyn List bedroogen,
Schoon uit een vreemd Gewest,
Als naakte Kraai gevloogen
In ons Gemeenebest.

2.

Laat by om tyd verzoeken
Tot zyn Verdédiging,
Men blyft zyn Misdaên vloeken;

Want die zyn niet gering,
 Zyn Eed, zo duur gezwooren
 Aan 't vrye Nederland,
 Doet tegen hem zich hooren:
 'Die Volksplaag moet van kant.'

3.

Wie kan zyn Wanbedryven,
 Zo groot, zo veel in tal,
 Recht naar hun aard beschryven,
 Zy overtreffen al
 't Verraad, ooit ondernomen
 Door eenig snood Gedrocht,
 Dat Neêrlands val volkomen
 Met dien der Vryheid zocht.

4.

Zyn List, Bedrog en Laagen;
 Zyn Heerschzucht, Trouwloosheid,
 Om Schatten te bejaagen;
 Zyn doemenswaard beleid
 Vermeesterden de Zinnen
 Van een te zwakken Prins,
 Dien hy zyn raad deed minnen,
 En volgen alleszins.

5.

Vertreeder van 't vermogen
En Souverein gezag
Der Staaten! durft gy poogen,
Dat men u hooren mag!
Neen; dat liefst 's Volksbehoeders,
U plaatsen by 't getal
Van andre Duitsche Broeders.
Komt nooit aan Neêrlands Wal.

6.

Maar schaf eerst alle Schristen,
Aan 't Staatsbewind gemeen,
Dat uw gedrag moet ziften,
En gaa dan schielyk heen,
Met een gemoed vol wroeging,
De folterendste straf;
Zo smaakt gy nooit vernoeging,
En wanhoop delft uw graf?

7.

En gy, zyn Meêgenooten!
Van 't wanbedryf bewust,
Al waart ge in Ampt ook Grooten,
Krygt loon naar werk, en kuscht

De roê der wraak, aan 't dreigen,
Opdat ze u 't kwaad vergeld',
Am uw misdryven eigen!
Ziet, wie ze u heeft besteld.

8.

Maar gy, rechtschape Braaven!
Die 't Vaderland bemint;
Uw Pligt, gelyk Bataaven,
Aan 's Voiks geluk verbindt;
Ziet uw bestier bekroonen
Met heil, met roem en eer;
En juicht, ô Vryheids-Zoonen!
'De Dwangzucht heerscht niet meer.'

**Treur-zang, op het onverwacht afsterven van den Hoog Welgebooren
Heere baron Johan Derk van der Capellen tot den Poll. *Overleden
te Zwolle den 16 Augustus 1784.***

Wyze: *Wat vlam verteert myn ingewand.*

1.

Helaas! wat jammerlyk gerucht
 Verspreidt zich door de lucht?
Men schrikt, men beeft, slaat de oogen neêr,
En zucht by 't weenen, keer op keer:
 CAPELLEN leeft niet meêr!
 Des Sterflots magt
 Heeft onverwacht
Dien Braaven ons onttoogen!

Schrei, droeve Weêuw! Schrei, teder Kroost!
 Gy mist uw Steun, gy mist uw Troost!
 Daar niets uw smart verpoost!

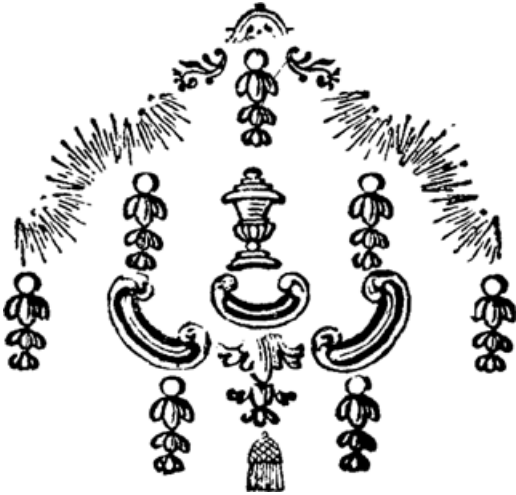
2.

De Zuil des Troons van 't waare Recht,
 Aan 't Heil des Volks gehecht;
 Die onverschrokken Vryheidsheld;
 Bestryder van het Dwanggeweld,
 Ligt door den Dood geveld!
 Maar 't is geen straf,
 Reeds vroeg in 't Graf
 Te moeten nederdaalen;
 Want heeft men roem door Deugd behaalt,
 Schoon men Natuur haar Tol betaalt,
 Zy is 't die zégepraalt.

3.

Ja, Deugd, gevest op Menschenmin,
 Vervreemd van snood gewin,
 Die nimmer veinst, den Dwang ten spyt,
 En 's Volks geluk betracht met vlyt,
 Tart Dood en Graf en Tyd.

Die Deugd geviel
CAPELLENS ziel;
Die eeuwig vry mag leeven;
Terwyl 's Mans nagedachtenis,
Zo lang ons Neêrland Neêrland is,
Geen roem, geen eerbied miss?

Schets, van een waaren vaderlander.**Wyze: *Wie zag ooit schooner Schoone.*****1.**

De waare Vaderlander
Is steeds een Vriend van Deugd;
Getrouw aan Vryheidsstander;
Het weldoen is zyn vreugd:
Hy blyft met hart en zinnen
De lieflyke Eendragt minnen;
Want ze is de Steun alleen
Van 't Algemeen...n,
Van 't Algemeen.

2.

Hy vloekt de snoode listen;
By toont z ch t' allen tyd
Goed Burger en goed Christen;
Betracht zyn Pligt met vlyt;
Voor Godsdienst, Recht en Wetten
Zal hy zyn Leven zetten;
Dit acht hy 't waardste Pand
Van 't Vaderla...nd,
Van 't Vaderland.

3.

Kan hy een uurtje missen,
Hy legt zyn onderzoek
Op 's Lands Geschiedenissen,
Of ander nuttig Boek;
Hy hecht zyn Trouw aan Vrinden,
Die hen welvoeglyk vinden,
En tot hun nut bereid,
Met billykhei...d,
Met billykheid.

4.

Hy richt zich naar de Reden
In al zyn bezigheên,
Is altoos wel te vreden
Met net genot alleen
Dat hy verkrygt door handel;
Steeds eerlyk in zyn wandel.
Ziet daar, in doen en lot
Een Patri...ot,
Een Patriot.

